

KARTA KURSU
(realizowanego w module specjalnościowym)
 Promocja zdrowia i profilaktyka uzależnień
 1 st., III rok, VI semestr, stacjonarne 2024/2025

Nazwa	Gerontopedagogika
Nazwa w j. ang.	Gerontopedagogy

Koordynator	Dr Anna Kawula	Zespół dydaktyczny
		Dr Anna Kawula Mgr Elżbieta Mirewska
Punktacja ECTS*	3	

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem jest zapoznanie z teoriami i koncepcjami starzenia się, a także radzenia sobie z troskami egzystencjalnymi. Zainteresowanie problemami osób starszych i uwrażliwienie na potrzeby osób starszych. Możliwości wsparcia osób starszych w trudnych sytuacjach życiowych, kreowania dialogu międzypokoleniowego oraz kształtowanie pozytywnych postaw.

Warunki wstępne

Wiedza	Z zakresu andragogiki, pedagogiki społecznej, psychologii
Umiejętności	Tworzenie konspektów zajęć
Kursy	Psychologia rozwojowa

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla modułu specjalnościowego)
Wiedza	W01 Posiada wiedzę z zakresu gerontopedagogiki w jej teoretycznym i społecznym wymiarze.	W01, W02,
	W02 Zna i rozumie istotę i złożoność aktywności społecznej i edukacyjnej osób w podeszłym wieku, rozumie prawidłowości i regulatory procesów edukacyjnych osób w wieku senioralnym.	W02
	W03 Zna założenia organizacyjno-metodyczne wiodących form oświaty i uczestnictwa w życiu społecznym osób starszych.	W02, W03

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla modułu specjalność)
Umiejętności	U01, Umie diagnozować potrzeby i rozpoznawać potrzeby osób starszych. U02, Umie rozwijać pożądaną motywację i kreować formami wsparcia. U03, Umie organizować konkretne formy oświatowe, adekwatnie do oczekiwań, zainteresowań i potrzeb oświatowych potencjalnych odbiorców, dobierać treści, metody i środki dydaktyczne.	U03 U02 U04

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla modułu specjalnościowego)
Kompetencje społeczne	K01, Angażuje się w działania wspierające rozwój osób starszych. K02, Poprawnie, skutecznie i zgodnie z zasadami etyki nawiązuje relacje z dorosłymi jako podmiotami działań edukacyjnych.	K03, K04 K01, K02

Organizacja													
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach											
		A		K		L		S		P		E	
Liczba godzin	15	15										x	
30													

Opis metod prowadzenia zajęć

Wykład z wykorzystaniem literatury oraz aktualnych informacji z kraju i ze świata, wspomagany prezentacją multimedialną oraz krótkimi filmami, obrazami, raportami.
 Ćwiczenia z wykorzystaniem metody projektów, dyskusja wielokrotna, konsultacje samokształceniowe, warsztaty prowadzone przez zespoły studentów pod nadzorem nauczyciela.
 Diagnoza środowiska lokalnego pod kątem zaspokajanie potrzeb kulturalno-oświatowych osób starszych.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – le ar ni ng	Gr y dy da kt yc zn e	Ć wi cz en ia w sz ko le	Z aj ęc ia te re no w e	Pr ac a la bo ra to ry jna	Pr oj ek t in dy wi du al ny	Pr oj ek t gr up ow y	U dz iał w dy sk us ji	R e f e r a t	Pra ca pis em na (es ej)	E gz a mi n us tn y	E gz a mi n pi se m ny	In ne
W01												X	
W02								X				X	
W03								X				X	
U01						X	X	X					
U02						X	X						
U03							X						
K01						X		X					
K02						X		X					

Kryteria oceny	Ćwiczenia - udział w dyskusji - zabranie głosu przynajmniej raz podczas dyskusji na temat wsparcia rozwoju w późnej dorosłości oraz przedstawienie projektu spełniającego podstawowe kryteria prezentacji podejmowanej na zajęciach problematyki. Na zaliczenie student opracowuje i przeprowadza zajęcia przeznaczone dla seniorów lub dla dzieci/młodzieży (na temat starości). Ocenę końcową stanowi wynik z egzaminu pisemnego.
----------------	---

Uwagi	brak
-------	------

Treści merytoryczne

Wykłady

1. Gerontologia, gerontologia społeczna, geragogika, gerontopedagogika – geneza, ewolucja, przedmiot zainteresowań, systematyka, podstawowe pojęcia dyscyplin, kierunki i problemy badawcze. Cele, zadania, terminologia, interdyscyplinarność w sferze badań i praktyki.
2. Sytuacja demograficzna Polski i świata. Tempo zmian demograficznych i przyczyny oraz skutki starzenia się społeczeństw. Starość a niepełnosprawność. Przejawy biologicznego starzenia się organizmu. Stan zdrowia i stopień sprawności psychofizycznej osób w okresie późnej dorosłości. Polityka społeczna wobec zmiany demograficznej. Aspekty międzynarodowe i krajowe.
3. Potrzeby człowieka starszego. Możliwości i ograniczenia ich zaspokajania oraz rekompensowania. Lęki i niepokoje pokolenia 60+ w kontekście ekskluzji społecznej. Psychospołeczne funkcjonowanie osób starszych z niepełnosprawnością: kryzysy okresu późnej dorosłości (utrata zdrowia i sprawności psychofizycznej, odchodzenie bliskich osób, samotność i osamotnienie, samobójstwa, przemoc wobec osób starszych, uzależnienia).
4. Gerontologia edukacyjna. Gerontopedagogika. Wartości służące pomyślnemu starzeniu się. Edukacja do, przez, w i dla starości. Stosunek społeczeństwa i samych niepełnosprawnych seniorów do starości, niepełnosprawności, rehabilitacji - istota, przyczyny, konsekwencje, postępowanie zaradcze. Różne oblicza starości a stereotyp starości. Postawy młodszych pokoleń wobec starości. Ageizm – pojęcie, symptomy, przyczyny, postępowanie zaradcze. Starość w mediach

Ćwiczenia

1. Wielowymiarowość przestrzeni życiowej i społecznej ludzi starych – rodzina i społeczność lokalna w życiu seniorów.
2. Niepełnosprawna osoba dorosła i starsza w rodzinie. Funkcje małżeńskie. Seksualność. Funkcje rodzicielskie. Funkcje dziadków. Wsparcie rodziny.
3. Niepełnosprawna osoba dorosła i starsza w placówkach pomocy społecznej. Środowiskowe i instytucjonalne formy pomocy społecznej. Zadania OPS i PCPR. Doradztwo gerontopedagogiczne – typowe zakresy. Ośrodki wsparcia dziennego – metodyka wsparcia geragogicznego. Przestrzeń życiowa domu pomocy społecznej dla osób starszych. Zaspokajanie potrzeb rozwojowych.
4. Rola aktywności kulturalnej i społecznej w życiu osoby starszej. Instytucje wspomagające człowieka starszego: uniwersytet trzeciego wieku, klub seniora, kursy dla @-seniorów. Senior a nowoczesne technologie. Możliwości intelektualne człowieka starszego. Wiek senioralny osób z niepełnosprawnością – granice i możliwości rozwojowe. Senior w procesie uczenia się - metodyka pracy.

Wykaz literatury podstawowej

Chrzanowska I., *Pedagogika specjalna – od tradycji do współczesności*, Kraków 2015: 5.4. *Starość osób z niepełnosprawnością – wyzwanie do pedagogiki specjalnej*

Kijak R.J., Szarota Z., *Starość. Między diagnozą a działaniem*. Warszawa 2013.

Leszczyńska-Rejchert A., *Człowiek starszy i jego wsparcie - w stronę pedagogiki starości*, Olsztyn 2005.

Kilian M., *Geragogika specjalna w dobie starzenia się społeczeństw*, [w:] *Dylematy (nie)pełności – rozważania na marginesie studiów kulturowo-społecznych*, red. M. Dycht, L. Marszałek, Warszawa 2009.

Kilian M., *Pedagogika specjalna osób w starszym wieku*, Wyd. Impuls, Kraków 2021.

Szatur-Jaworska B., Błędowski P., Dzięgielewska M., *Podstawy gerontologii społecznej*, Warszawa 2006.

Zych A.A., Kaleta-Witusiak M., *Geragogika specjalna – moralnym obowiązkiem naszych czasów*, [w:] *Wybrane problemy osób starszych*, red. A. Nowicka, Kraków 2008.

Wykaz literatury uzupełniającej

Błędowski P., *Lokalna polityka społeczna wobec ludzi starych*, Warszawa 2002

Bugajska B., *Tożsamość człowieka w starości. Studium socjopedagogiczne*. Szczecin 2015.

Czerniawska O., *Drogi i bezdroża andragogiki i gerontologii*, Łódź 2000.

Edukacja do i w starości, M. Kuchcińska (red.), Bydgoszcz 2008.

Exlibris Biblioteka Gerontologii Społecznej: www.bgs.up.krakow.pl

Kawula A., *Klub seniora społeczności żydowskiej*, [w:] *Seniorzy w środowisku lokalnym*, (red.) A. Zawada, Ł. Tomczyk, Wyd. UŚ, Katowice 2013.

Kijak R.J., Szarota Z., *Starość. Między diagnozą a działaniem*. Warszawa 2013.

Klimek, M., *Funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego podczas pandemii COVID-19*. Studia Politologiczne, 2022, 64, 89–108.

Nowicka A., *Opieka i wsparcie osób z chorobą Alzheimera i ich opiekunów rodzinnych w Polsce*, Zielona Góra 2015.

Szarota Z., *Starzenie się i starość w wymiarze instytucjonalnego wsparcia*, Kraków 2010.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	15
	Audytoryum (ćwiczenia, laboratorium itd.)	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	10
	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	10

Liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Przygotowanie referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	15
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	10
	Przygotowanie się do egzaminu	15
Ogółem bilans czasu pracy		90
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		3